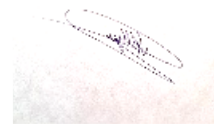


**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ТОРГІВЛІ**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного
факультету**



**/Сержанов В.В. /
«_20_» _____06_____2025 року**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D3 Менеджмент
Освітньо-професійна програма:	Логістика
Статус дисципліни:	Обов'язкова
Мова:	Українська

Ужгород - 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія підприємницької діяльності» для здобувачів вищої освіти: Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право; Спеціальність: D3 Менеджмент; Освітньо-професійна програма: Логістика.

Розробник: Герзанич В.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол №13 від 19.06. 2025 року



Завідувач кафедри

Олександр МОЛНАР

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол №11 від 20.06. 2025 року



Голова науково-методичної комісії

Андрій ШУЛКО

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 2,7	1-й	1-й
	Лекції:	
	32	
	Практичні (семінарські):	
	28	
Вид підсумкового контролю: письмовий	Самостійна робота:	
	60	
Форма підсумкового контролю: екзамен	Індивідуальна робота:	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія підприємницької діяльності» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісної картини історії виникнення й еволюції підприємництва в провідних країнах світу протягом їх історичного розвитку.

Мета курсу – ввести здобувача вищої освіти в коло знань, що складають основу професійної культури економістів й передбачають всебічне студювання різноманітних економічних процесів і соціальних явищ та їх вплив на підприємницьку діяльність, яка має глибокі корені, що йдуть у минуле. Такі знання минулого допомагають студентам краще зрозуміти сьогоdnішній перебіг подій.

Завданнями навчальної дисципліни є: – аналіз та узагальнення генези, історико-культурних чинників і політико-економічних детермінант розвитку підприємництва; – встановлення історичних закономірностей та національних особливостей еволюції інституту підприємництва; – дослідження історичної траєкторії становлення в господарському середовищі підприємництва, як базового інституційного комплексу, що є рушієм суспільного розвитку на інноваційній основі; – розкриття специфічних рис і тенденцій еволюції підприємницького середовища; – оцінку характеру та ефективності інституційної взаємодії держави та бізнесу на різних етапах господарської еволюції; – формувати мовну, комунікативну, соціолінгвістичну, дискурсивну, стратегічну, соціальну компетенції.

Предметом вивчення дисципліни є закономірності виникнення, становлення й розвитку підприємницької діяльності у світі. Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є історія еволюції конкурентного середовища, приватної власності та підприємництва на території провідних країн світу з найдавніших часів до сьогоdnення.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності спеціальності (СК):

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія підприємницької діяльності» вивчається на першому році навчання і, відповідно, до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми «Логістика» опанування дисципліни потребує попереднього вивчення дисципліни «Історія та культура України» у межах зазначеної освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОПП «Логістика», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	ПРН 2
Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	ПРН 16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Історія підприємницької діяльності»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	ПРН 2
Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	ПРН 16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; модульні контрольні роботи; залік; виконання індивідуальних та групових навчально-дослідницьких завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи, що створюються на основі програмних результатів навчання; виконання тестових завдань.

Самостійна робота включає опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед екзаменом; опрацювання та

підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; побудову мультимедійних презентацій тощо.

Аудиторна та самостійна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів); модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни; підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських, тестування, написання реферативних робіт тощо. Форми організації поточного контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Методи поточного контролю: усний та письмовий. Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання та тести.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція (оглядова, проблемна, тощо); наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні); за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі), метод «мозкового штурму» та ін.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					СР	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	10	50	100
8	8	8	8	8			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					СР	Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	10	50	100
8	8	8	8	8			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Доповіді згідно переліку індивідуальних завдань	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в УжНУ, реєструється прийнятим в університеті чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру, в якому вивчається дисципліна, студенти повинні написати дві модульні контрольні роботи, що оцінюються у діапазоні від 0 до 50 балів.

Модульна контрольна робота здійснюється у формі надання письмових відповідей на 10 запитань, кожне з яких оцінюється у 5 балів. Підсумкова кількість балів за модульну контрольну

роботу складається із сукупності правильних відповідей на 10 запитань і не може перевищувати 50 балів.

Неявка чи невиконання модульної контрольної роботи оцінюється в 0 балів незалежно від причини невиконання (неявки).

Здобувач, рейтинговий бал якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити його до початку заліку під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку, і у нього виникає академічна заборгованість.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які мають підсумковий дозаликовий рейтинговий бал не менше 35.

Здобувач вищої освіти, дозаликовий рейтинговий бал якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити його до початку заліку під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов усі модульні контролю та його влаштовує підсумкова дозаликова рейтингова оцінка за навчальний рік. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за дозаликовий рейтинговий бал.

Залік проводиться в усній формі. Заліковий білет складається з двох теоретичних питань. Оцінювання результатів навчання на екзамені здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці

Шкала оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Знання здобувачів вищої освіти з дисципліни оцінюється за такими критеріями:

оцінку **«відмінно» (90-100 балів, А)** заслуговує студент, який: всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку **«добре» (82-89 балів, В)** – заслуговує студент, який: повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку **«добре» (74-81 бал, С)** заслуговує студент, який: в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку **«задовільно» (64-73 бали, D)** – заслуговує студент, який: знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку **«задовільно» (60-63 бали, E)** – заслуговує студент, який: володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка **«незадовільно» (35-59 балів, FX)** – виставляється студенту, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка **«незадовільно» (35 балів, F)** – виставляється студенту, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення

підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращення він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Вступ. Поняття «підприємець», «підприємницька діяльність».

Витоки підприємницької ініціативи первісної людини.

1.1. Вступ. Поняття «підприємець», «підприємницька діяльність».

Визначення та сутність поняття «підприємець», «підприємницька діяльність», характеристика передумов здійснення підприємницької діяльності. Періодизація історії підприємницької діяльності.

1.2. Витоки підприємницької ініціативи первісної людини.

Розвиток людини-творця та зародження підприємницької ініціативи в світі й на території сучасної України. Поява престижної економіки. Виникнення обміну. Зародки підприємництва трипільсько-кукутенської спільноти.

Тема 2. Підприємництво періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н.е.).

2.1. Підприємницька ініціатива в добу ранніх цивілізацій давньосхідного типу.

Зародження та розвиток рабовласницького господарства. Формування загальносхідного ринку, пожвавлення торгівлі, поява єдиної одиниці вартості.

2.2. Підприємництво в добу ранніх цивілізацій західного типу.

Період «осьового часу» як найважливіша віха глобальної системної трансформації всіх сфер життя людини. Поява та розвиток галузевого та територіально-спеціалізованого ремесла в країнах античного світу. Торгівля як основний елемент підприємницької ініціативи.

Тема 3. Генезис підприємницької діяльності суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).

3.1 Генезис та основні риси феодальної господарської системи. Форми феодального землеволодіння.

Поглиблення майнової та соціальної диференціації та формування приватної сімейної власності. Основні риси розвитку підприємництва в добу феодалізму. Хрестові походи як прояв підприємництва християнської церкви. Генезис підприємницької діяльності в княжу добу (IX – середина XIV ст.)

3.2. Середньовічне місто. Розвиток ремесла і торгівлі.

Структура та обов'язкові елементи середньовічного міста. Міський ремісник як підприємець. Магдебурзьке право. Формування цехів як корпоративної організації ремісників однієї спеціальності. Форми об'єднання торговців.

Тема 4. Загальна характеристика підприємницької діяльності Східної цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).

4.1. Далекосхідні цивілізації середньовіччя. «Піднебесна імперія» («Тян Ся») (III – XIII ст.).

Відмінність середньовічного східної цивілізаційної структури. Економічне життя (аграрні відносини, ремесло, поява мануфактур, торгівля). Розвиток науки і культури. Характерні риси індійської середньовічної цивілізації.

4.2. Підприємницька ініціатива цивілізації кочового світу.

Господарство та торговельна діяльність кочових народів Великого

Євразійського Степу в середні віки. Характерні риси розвитку монгольської імперії.

Тема 5. Формування передумов виникнення ринкового господарства (XVI – перша половина XVII ст.).

5.1. Великі географічні відкриття та їх вплив на підприємницьку діяльність.

Економічні передумови Великих географічних відкриттів. Криза левантійської торгівлі та виникнення нових центрів торгівлі. Формування колоніальних імперій. Основні наслідки Великих географічних відкриттів.

5.2. Первісне накопичення капіталу як передумова капіталізму та організація капіталістичного виробництва.

Джерела нагромадження капіталу. Характерні ознаки епохи первісного нагромадження капіталу у країнах європейської цивілізації. Поява мануфактурного виробництва та становлення індустріального суспільства. Стан підприємництва у Литовсько-Польський період (середина XIV ст. – середина XVII ст.).

Модуль 2

Тема 6. Розвиток ринкового господарства та підприємництва в період становлення національних держав (друга половина XVII – XVIII ст.).

6.1. Промислова (індустріальна) революція у провідних країнах світу.

Основні фактори становлення індустріального суспільства. Перехід від мануфактури до великого машинного фабрично-заводського виробництва. Винахід парової машини. Створення національних фінансово-кредитних систем.

6.2. Характеристика промислового перевороту у провідних країнах світу.

Англія – «майстерня світу». Головні особливості та наслідки промислового перевороту у різних країнах світу. Політика протекціонізму.

Тема 7. Особливості підприємництва на українських землях (друга половина XVII – XVIII ст.).

7.1. Розвиток підприємництва в добу Б. Хмельницького.

Вплив політичних умов на підприємницьку діяльність. Підприємливість запорозьких козаків. Внутрішня та зовнішня торгівля січовиків.

7.2. Підприємництво в Україні кінця XVII – XVIII ст.

Поширення мануфактурного виробництва, господарська спеціалізація окремих районів. Ярмарки як основна форма торгівлі. Кріпацтво як найбільший гальмівний чинник подальшого розвитку підприємницької ініціативи.

Тема 8. Індустріальна революція у провідних країнах світу.

Особливості підприємництва в кінці XVIII – в першій половині XIX ст.

8.1. Роль демократичної, промислової та освітньої революції у формуванні ринкового господарства

Формування нової ідеології побудови держави на основі демократичних і правових засад та їх вплив на підприємницьку діяльність. Зміна політичної та соціальної системи суспільства внаслідок буржуазно-демократичних революцій. Свобода вибору сфери діяльності, формування господарських зв'язків, право і захист використання власності на ресурси тощо втілюються у принципі вільного підприємництва. Конкуренція як серцевина ринкової системи господарства. Умови її існування. Перші економічні кризи.

8.2. Суть ринкової господарської системи.

Комерціалізація сільського господарства. Географічна і соціальна мобілізація

економічних суб'єктів. Створення та впровадження нових видів транспорту. Особливості становлення ринкових відносин в провідних країнах світу.

Тема 9. Розвиток підприємницької діяльності провідних країн світу в період монополістичної конкуренції в другій половині XIX – на початку XX ст.

9.1. Нові тенденції господарського розвитку держав Європейської цивілізації.

Другий етап індустріальної революції. Загострення конкуренції та поступова концентрація та централізація виробництва і капіталу на великих підприємствах. США – лідер світової економіки. Вплив процесу монополізації на підприємництво.

9.2. Особливості господарської системи провідних країн світу в період монополістичної конкуренції та Першої світової війни.

Індивідуальне приватне підприємництво. Добродійність. Формування світового ринку. Передумови формування світового господарства. Трансформація підприємництва провідних країн світу в роки Першої світової війни.

9.3 Становлення ринкових форм господарства в Україні.

Розвиток товарного виробництва. Процес технічного переоснащення мануфактур. Розвиток дрібного підприємництва з переробки сільськогосподарської продукції. Підприємництво в гірничо-видобувній галузі. Грошова реформа 1895 – 1897 рр. та розвиток кредитно-банківської системи.

Тема 10. Діловий світ між двома світовими війнами.

10.1. Характерні риси підприємництва провідних країн світу в період між двома світовими війнами.

Особливості повоєнного відновлення економіки та підприємництва країн світу у 20-ті рр. Підприємництво періоду Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр.

10.2. Світова економічна криза 1929 – 1933 рр. та її вплив на підприємницьку діяльність.

Крах фінансової системи, падіння виробництва та підприємницької ініціативи, зростання безробіття. Подолання кризових явищ та трансформація підприємницької діяльності посткризової доби.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Вступ. Поняття «підприємець», «підприємницька діяльність».		2	2	-	-	6	-	1	-	-	-	10
Тема 2. Підприємництво періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н.е.).		2	2	-	-	6	-	1	-	-	-	10
Тема 3. Генезис підприємницької діяльності суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).		2	2	-	-	6	-	1	2	-	-	10
Тема 4. Загальна характеристика підприємницької діяльності Східної цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).		2	2	-	-	5	-	1	-	-	-	9
Тема 5. Формування передумов виникнення ринкового господарства (XVI – перша половина XVII ст.).		4	2	-	-	3	-	1	-	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1		12	10	-	-	23	-	4	2	-	-	39

Змістовий модуль 2												
Тема 6. Розвиток ринкового господарства та підприємництва в період становлення національних держав (друга половина XVII – XVIII ст.).		2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	6
Тема 7. Особливості підприємництва на українських землях (друга половина XVII – XVIII ст.).		2	2	-	-	2	-	1	-	-	-	8
Тема 8. Індустріальна революція у провідних країнах світу.		2	2	-	-	10	-	2	2	-	-	15
Тема 9. Розвиток підприємницької діяльності провідних країн світу в період монополістичної конкуренції в другій половині XIX – на початку XX ст.		2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Тема 10. Діловий світ між двома світовими війнами.		4	2	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Разом за змістовим модулем 2		12	10	-	-	23	-	4	2	-	-	39
Всього		24	20	-	-	46		8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ. Поняття «підприємець», «підприємницька діяльність».	2	
2	Тема 2. Підприємництво періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н.е.).	2	
3	Тема 3. Генезис підприємницької діяльності суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).	2	2

4	Тема 4. Загальна характеристика підприємницької діяльності Східної цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).	2	
5	Тема 5. Формування передумов виникнення ринкового господарства (XVI – перша половина XVII ст.).	2	
6	Тема 6. Розвиток ринкового господарства та підприємництва в період становлення національних держав (друга половина XVII – XVIII ст.).	2	
7	Тема 7. Особливості підприємництва на українських землях (друга половина XVII – XVIII ст.).	2	
8	Тема 8. Індустріальна революція у провідних країнах світу.	2	2
9	Тема 9. Розвиток підприємницької діяльності провідних країн світу в в період монополістичної конкуренції в другій половині XIX – на початку XX ст.	2	
10	Тема 10. Діловий світ між двома світовими війнами.	2	
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Вступ. Поняття «підприємець», «підприємницька діяльність».	6	10
2	Тема 2. Підприємництво періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н.е.).	6	10
3	Тема 3. Генезис підприємницької діяльності суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).	6	10
4	Тема 4. Загальна характеристика підприємницької діяльності Східної цивілізації в період Середньовіччя (V – XV ст.).	5	9
5	Тема 5. Формування передумов виникнення ринкового господарства (XVI – перша половина XVII ст.).	3	6
6	Тема 6. Розвиток ринкового господарства та підприємництва в період становлення національних держав (друга половина XVII – XVIII ст.).	4	6
7	Тема 7. Особливості підприємництва на українських землях (друга половина XVII – XVIII ст.).	2	8
8	Тема 8. Індустріальна революція у провідних країнах світу.	6	15
9	Тема 9. Розвиток підприємницької діяльності провідних країн світу в в період монополістичної конкуренції в другій половині XIX – на початку XX ст.	6	2
10	Тема 10. Діловий світ між двома світовими війнами.	2	2
Разом		46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», платформа «MOODLE», додаток GOOGLE MEET, корпоративна електронна адреса на домені UZHNU.EDU.UA.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. **Шевченко В.І.** Історія підприємницької діяльності в Україні. — Київ: Наукова думка, 2020. — 320 с.
2. **Кузьмін О.М.** Підприємництво в історії України. — Львів: Піраміда, 2015. — 248 с.
3. **Федоренко Ю.В.** Етапи розвитку підприємництва в Україні: історичний аспект. — Харків: ХНУ, 2012. — 184 с.
4. **Коваленко М.Г.** Історія розвитку підприємницької діяльності в Україні. — Одеса: Астропринт, 2008. — 205 с.
5. **Тимченко Л.І.** Еволюція підприємництва в Україні: від середньовіччя до сучасності. — Дніпро: Дніпропетровський університет, 2014. — 176 с.
6. **Єрмоленко А.М.** Соціально-економічні аспекти розвитку підприємництва: історичний аналіз. — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. — 210 с.
7. **Огієнко М.А.** Історія українського бізнесу: від торговельних шляхів до глобалізації. — Київ: КНЕУ, 2017. — 350 с.
8. **Бондаренко Н.П.** Історія підприємництва в Україні: соціально-економічний контекст. — Черкаси: ЧДУ, 2013. — 190 с.

Допоміжна література

1. **Гальчинський А.С.** Економічна історія України. — Київ: Вища школа, 2009. — 356 с.
2. **Даниленко В.М.** Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. — Київ: Центр учбової літератури, 2011. — 284 с.
3. **Мочерний С.В.** Основи економічної теорії: історичний аспект. — Львів: Світ, 2010. — 312 с.
4. **Піддубний І.М.** Формування ринкових відносин в Україні: історико-економічний аналіз. — Полтава: Оріяна, 2014. — 220 с.
5. **Банковський Л.О.** Історія світового підприємництва. — Київ: КНЕУ, 2012. — 275 с.
6. **Гриньова В.М., Козловський В.О.** Підприємництво: історія, теорія, практика. — Харків: ХНЕУ, 2016. — 295 с.
7. **Кириленко О.В.** Розвиток малого та середнього бізнесу в Україні: історичні тенденції. — Тернопіль: ТНЕУ, 2013. — 198 с.
8. **Smith A.** The Wealth of Nations. — London: Penguin Classics, 2007. — 950 p.
9. **Schumpeter J.A.** The Theory of Economic Development. — New Brunswick: Transaction Publishers, 1982. — 255 p.
10. **Weber M.** The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism. — London: Routledge, 2001. — 272 p.

Інтернет ресурси

1. **Історія розвитку підприємництва в Україні** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uahistory.info/istoriya-pidpryyemnytstva> (дата звернення: 05.11.2025).
2. **Міністерство економіки України**. Історія підприємництва в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 05.11.2025).
3. **Електронна бібліотека НаУКМА**. Підприємство в Україні: історичні аспекти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua> (дата звернення: 05.11.2025).
4. **Інститут історії України НАН України**. Історія економічного розвитку та підприємництва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.history.org.ua> (дата звернення: 05.11.2025).
5. **Wikipedia**. Історія підприємництва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_підприємництва (дата звернення: 05.11.2025).
6. **BusinessViews**. Як формувався бізнес в Україні: коротка історія підприємництва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://businessviews.com.ua> (дата звернення: 05.11.2025).